T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı

SAYI :KDD.SÖ.1.01/3848
KONU:Yazılı Soru Önergesi

22.../10/2001 EKİM 2001

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 05.10.2001 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-11649 Sayılı Yazınız.

İlgide kayıtlı yazınız ekinde gönderilen, Erzurum Milletvekili Sayın Aslan POLAT'a ait 7/4758-11609 esas nolu, Şanlıurfa Milletvekili Sayın Mustafa Niyazi YANMAZ'a ait 7/4760-11613 ve 7/4761-11614 esas nolu yazılı soru önergelerine ilişkin Bakanlığımız görüşleri ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

H. Y. Gökalp
Prof.Dr.Hüsnü Yusuf GÖKALP
Bakan

EKLER:
EK – 1 Görüş (1 adet - 1 sayfa)
EK – 2 Görüş (1 adet - 2 sayfa)
EK – 3 Görüş (1 adet - 3 sayfa)

7/4758 352

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi : Aslan POLAT
Erzurum Milletvekili

Esas No : 7/4758-11609

Ülkemizde son günlerde un fiyatlarındaki önemli artışlar olmakta ve buna bağlı olarak halkımızın en önemli gıdası olan ekmek fiyatlarında da anormal artışlar olmaktadır. Örneğin Ankara da üretim yapan bir un fabrikasından aldığımız rakamlara göre 27 Ağustos 2001 tarihinde Çift Leylek marka ekmeklik 50 kg'lık unun fiyatı15.200.000 TL., Sarı marka ekmeklik 50 kg'lık unun fiyatı ise 13.800.000 TL. iken, 17 Eylül 2001 tarihinde ise Çift Leylek marka ekmeklik 50 kg'lık unun fiyatı 20.250.000 TL., Sarı marka ekmeklik 50 kg'lık unun fiyatı ise 17.750.000 TL. olmuştur.

Sadece 21 günde un fiyatlarına gelen zam Çift Leylek markalı unda %33, Sarı marka un fiyatında ise % 29'dur. Bu fiyat artışlarına paralel olarak İstanbul'da da ekmek fiyatları 150.000 TL.'den 200.000 TL.'ye çıkarılarak %33 zam yapılmıştır. Bu zam oranları Ağustos ayı gerçekleşmesine göre tüketici fiyatlarında bir yıllık artış oranı olan %57.5 artış oranının %57'si nispetindedir. Yani dünya enflasyon şampiyonu olan ülkemizdeki 1 yıllık enflasyon oranının dahi %57'si kadar zam un ve ekmek fiyatlarına sadece 21 gün içerisinde yapılmıştır.

Kendileri ile görüştüğümüz Toprak Mahsulleri Ofisi yetkilileri ve Fırıncılar Odası yetkilileri, bu yıl ülkemizde buğday üretiminin düşük olması ve buğdaylarda süne hastalığı olmasına rağmen Toprak Mahsulleri Ofisi'nin büyük çiftçilerin ve tüccarın elinde yeterli miktarda ve yeni buğday ithaline lüzum göstermeyecek miktarda buğday stoku olduğu Toprak Mahsulleri Ofisince Aralık sonuna kadar buğday fiyatlarının ilan edildiğini belirtmişlerdir. Kanaatimizce piyasadaki bu anormal zamların dünyadaki son terör olaylarını bahane eden birtakım spekülatörlerin bahanesi olduğu asıl önemli faktörün ise 18-19 Şubat 2001 günlerinde ellerinde yeterli döviz olmasına rağmen son yılların en büyük enflasyon oranına mani olamayan Hükümetin şimdi de elinde yeterli buğday stoku olmasına rağmen bunu değerlendiremeyip piyasadaki anormal fiyat artışına mani olamadığı şeklindedir.

Şimdi Sayın Bakan'dan açıkça cevaplandırmalarını istediğim sorularım şunlardır.

SORU 1) Halkımızın ve bilhassa fakir halkın en önemli gıdası olan ekmek fiyatlarının TMO'nun elinde yeterli stok olmasına rağmen, 21 gün içerisinde yıllık enflasyonun %57 mertebesinde zam yapılmasına daha ne kadar seyirci kalacaksınız?

CEVAP 1)TMO'nun 2001-2002 dönemi alım ve satış fiyatları Bakanlar Kurulumuz tarafından Haziran ayının başında Kararname ile açıklanmıştır. Aralık ayı sonuna kadar olan satış fiyatlarımız aylar itibariyle Kararnamede yer almıştır. Böylece buğday fiyatlarının oluşumuna ilişkin gerekli sinyaller piyasalara verilmiştir. TMO bu fiyatlardan satışlarına devam etmekte olup, satışların seyri de normaldir.

2001 yılı başında TMO'nun kaliteli buğday satış fiyatı 133.700 TL/kg. iken, bugün itibariyle aynı buğdayın satış fiyatı 223.000 TL/kg.dır. Görüldüğü gibi; 9 aylık dönemde TMO'nun satış fiyatlarında %66.8'lik bir artış meydana gelmiştir.

Buğdaydaki bu artışa karşılık, un fiyatlarında Ağustos ayı sonuna hatta, Eylül ayı ortasına kadar 50 Kg'lık un çuvalında 2001 yılı başında 8.700.000 TL'den 14.200.000 TL'ye, yani %63.2'lik bir artış meydana gelmiştir.

Ekmek fiyatlarında ise 2001 yılı başında 410.000 TL/kg.dan 642.000 TL/kg'a yükselmiş, yani %56'lık bir artış meydana gelmiştir.

Buna göre buğday, un ve ekmek fiyatlarının 9 aylık artışında kendi içinde bir denge görülmektedir. Rakamlar bunu gösterirken ve hiçbir geçerli nedeni yokken, un fiyatları anîden 20.000.000 TL/çuval yükseltilmiştir. Bu fiyatta, yılbaşı un fiyatı esas alındığında %130'luk bir artış görülmektedir. Yukarıda da vurgulandığı gibi buğday fiyatlarında 9 aylık periyotta %66-67'lik bir artışa karşılık, un fiyatlarındaki %130'luk artışın TMO 'dan kaynaklanmadığı açıktır.

SORU 2) Toprak Mahsulleri Ofisi'nin elinde yeterli stok var ise bu neden kamuoyuna yeterince açıklanmıyor ve piyasaya sürülemiyor?

CEVAP 2)2000–2001 tarım döneminde Orta Anadolu'da yaşanan kuraklık nedeniyle Türkiye hububat üretiminde bir miktar düşüş olmuştur. Bununla beraber, bu yılki buğday üretimimizin 19 milyon ton civarında gerçekleştiği tahmin edilmektedir. Geçen yıldan devreden TMO'nun 1,5 milyon, tüccar ve sanayicinin de 1,5 milyon tonluk stokları dikkate alındığında, hasat sonrası Türkiye'de 21-22 milyon ton buğday stoku oluşmuştur. Gıda, tohumluk, yem vs. amaçlı buğday tüketimimiz yıllık 16-17 milyon ton olduğuna göre, ülkemizde buğday açısından herhangi bir sıkıntı yoktur.

TMO'nun depolarında geçen yıldan devreden ve bu yıl alımı yapılan buğdaylardan 2,8 milyon tonluk stok oluşmuştur. Bunun 2,2 milyon tonu ekmeklik, 423 bin tonu makarnalık, 109 bin tonu ise yemlik buğdaydır.

Görüldüğü gibi, TMO'nun piyasayı regüle edebilecek miktarda yeterli buğday stoku bulunmaktadır.

SORU 3) Piyasalardaki bazı spekülatörlerin buğday ithal edebilmek ve %45 nispetindeki gümrük vergisini kaldırabilmek için suni olarak piyasadaki buğday ve un fiyatlarının yükselmesine sebep oldukları söylenmektedir. Buğday ekicilerinin ve halkımızın mahvolması demek olan gümrük vergilerinin indirilerek buğday ithaline müsaade edecek misiniz?

CEVAP 3) Türk Tarımı açısından stratejik bir ürün olarak kabul edilen buğday üretimimizin sürdürülebilirliğinin temin edilmesi ve buğday üretimi ile iştigal eden çiftçilerimizin dış rekabete karşı korunabilmesi için buğday ithalatına Dahilde İşleme Rejimi ve Serbest Ticaret Anlaşmaları kapsamında izin verilmektedir.

Serbest ticaret anlaşmaları kapsamında ülkemize tanınan tarife kontenjanından AB'den 300 bin ton, Romanya'dan 35 bin ton, Macaristan'dan 30 bin ton olmak üzere toplam 365 bin ton buğdayın ithalatından faydalanmak isteyen firmaların talepleri Dış ticaret Müsteşarlığınca incelenmektedir.

Ayrıca Toprak Mahsulleri Ofisi, gerektiğinde tüketiciyi korumak ve spekülatif kazançların önüne geçmek için gerekli mercilerden izin alarak uygun dönemlerde buğday ithalatı yapabilir veya ithalat vergisinin indirilmesini sağlayarak özel sektörün gerekli ithalatı yapmasını sağlayabilir.

Ancak, ihtiyaç olmaması halinde ise yerli üreticilerin zarar görmesini engelleme açısından ithalat yapılması veya Gümrük Vergilerinin indirilmesi söz konusu olmayacaktır.

SORU 4)Ülkemizde üretilen buğdaylarda bu yıl önemli ölçülerde süne hastalığı başta olmak üzere çeşitli hastalıkların yayılmasına Bakanlık olarak neden önceden gerekli tedbirleri alamadınız ve hastalığın yayılmasına neden seyirci kaldınız?

CEVAP 4) Hububatın en önemli zararlılarından biri olan sünenin, mücadelesi yapılmadığı takdirde ortalama %70'e varan oranda zarar verdiği ve yaklaşık 45 milyon dekar hububat ekilişinin süne tehdidine maruz kaldığı bilinmekte olup, süne emgi oranının %1-2'ler düzeyinin üzerine çıkmaması için her türlü teknik, idari ve mali tedbirler Bakanlığımızca alınmıştır. Bu doğrultuda;

2000 yılı, sonbahar aylarında kışlaklarda süne sürveylerine başlanıp, 2001 yılında 59 ilde 45 milyon da. Hububat sahası Nisan ayından itibaren kontrol altına alınarak Süne kesafeti izlenmeye başlanmış, bunun için 1600 teknik eleman 450 hizmet aracı ile birlikte görevlendirilmiştir. Kışlaktan araziye süne inişleri Nisan sonu itibariyle tamamlandığında yaklaşık 15 milyon da. alanda zarar yapabileceği tespit edilmiş, ancak yumurta parazitlenmeleri sonucu nimf miktarında düşme olmuş ve 27 ilde 11 milyon da. alanda mücadele yapılmasına karar verilerek 17.05.2001 tarihinden itibaren ülke genelinde mücadele başlatılmış olup, 11.121.287 da. alanda ilaçlama yapılmıştır.

Çok geniş bir alanda kıt imkanlarla ve sınırlı sayıdaki personelle çok büyük bir organizasyon sonucu ilaçlama Temmuz ayının ilk haftasında tamamlanmıştır.

Mücadele yapılan 27 ilde hasat sırasında alınan 3.129 adet buğday numunesi analizi sonucu 2.930 numune ekmeklik ve makarnalık vasfında, 199 numune ise yemlik vasfında bulunmuştur. Ülke genelinde süne emgisi oranı %2.12'dir.

Yine T.M.O.nun aldığı 555.189 ton ürünün 500.598 tonu ekmeklik-makarnalık vasfında olup, yemlik olarak alınan miktar 54.111 tondur. Yemlik olarak alınan bu buğdayın tek sorumlusu da süne değildir. 2001 yılının özellikle çok kurak geçtiği dikkate alınırsa hektolitre ağırlığının düşük olması (cılız dane), yabancı ot tohumu, sürme, embriyo kararması, dönme, vs. gibi nedenler, buğdayın yemlik sınıfına dahil edilmesinde en büyük etmenlerdir.

Ayrıca 2001 yılında, hububattaki diğer hastalık ve zararlılara karşı 29.036 da. alanda Entegre Mücadele, 4.170.931 da. alan ve 1.746.378 ton üründe ise Yönetimli Çiftçi Mücadelesi şeklinde programa alınmış, Bakanlığımız elemanları ve çiftçi işbirliği ile mücadeleleri yapılmakta olup, herhangi bir sorun bulunmamaktadır.